

Павшук Катерина Олександрівна

Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого,
студентка, 1 факультет, 3 курс, 10 група

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОСТІ ПРАВ ЖІНКИ І ЧОЛОВІКА: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Чоловік і жінка наділені як рівними, так і різними правами та обов'язками, що обумовлено об'єктивним процесом розвитку людської цивілізації, відповідає потребам суспільства і залежить від особливих біологічних та психологічних характеристик чоловіка і жінки. Отже, право не може змінювати основоположних об'єктивних процесів розвитку людства і відповідно не може урівняти правовий статус чоловіка і жінки. Воно може різними методами правового регулювання за допомогою додаткових спеціальних прав вирівнювати правовий статус різних суб'єктів правовідносин, створювати рівні можливості для реалізації суб'єктивних прав чоловіків і жінок.

У ХХ ст. розпочалася дискусія про соціальні гуманітарні наслідки дискримінації, про можливості виділення її «негативних» і «позитивних» підвидів.

Негативною дискримінацією є будь – які обмеження у правах, а під позитивною – будь – які пільги і переваги. Ці форми дискримінації можуть бути не лише прямими, тобто закріпленими в законодавстві, але і непрямими, тобто такими, що поширюються на суспільні відносини.

Позитивна дискримінація спрямовує попередні форми дискримінації в діаметрально протилежному напрямку. Її очікувана справедливність повинна спиратись на доцільність або соціальну гармонію, на створення більш рівних можливостей або на відшкодування заподіяної шкоди. Якщо метою є рівні можливості, тоді слід визначити, за яких умов можливості повинні бути рівними.

За умов домінування чоловіків у всіх сферах суспільного життя жінка була відчужена від влади, обмежена в правах на майно і відповідно не мала рівних можливостей реалізувати свої формально проголошені права. Лише в умовах розбудови правової держави, коли реально забезпечуються не лише рівні права, але й рівні можливості реалізації цих прав різноманітними організаційно – правовими засобами, стверджується принцип рівності і свободи людини і громадянина.

Як член ООН, Україна прийняла на себе зобов'язання виконувати усі ратифіковані нею міжнародні угоди стосовно прав людини. У 1980 р. Указом Президії Верховної Ради УРСР Україна ратифікувала Конвенцію про ліквідацію усіх форм дискримінації стосовно жінок. Відповідно до положень Закону України «Про дію міжнародних договорів на території України» 1991 р. і ст. 9 Конституції України 1996 р., усі ратифіковані Україною міжнародні угоди автоматично стають частиною національного законодавства.

Ратифікувавши зазначену конвенцію, Україна прийняла на себе викладені в ст. 2 зобов'язання викорінювати дискримінацію в усіх її формах усіма можливими методами. Очевидно, що першочерговим заходом з ліквідації дискримінації є законодавчі механізми, тобто інкорпорування принципів гендерної рівності в Конституцію України, закони і підзаконні нормативно-правові акти.

На підтвердження позиції держави, Верховна Рада України, керуючись Загальною декларацією прав людини, Конвенцією про ліквідацію усіх форм дискримінації стосовно жінок (Жіночою кон-

венцією), ратифікованими Україною міжнародними договорами про права і свободи людини, підсумковими документами IV Всесвітньої конференції про стан жінок «Дії в інтересах рівності, розвитку і миру» (Пекін, 1995 р.) і Постановою Верховної Ради України від 12 липня 1995 р. «Про рекомендації учасників парламентських слухань про реалізацію в Україні Конвенції ООН «Про ліквідацію усіх форм дискримінації стосовно жінок», «додаючи особливе значення ролі родини і жінок у політичному, економічному, соціальному, історичному і культурному розвитку України, прагнучи до поліпшення демографічної ситуації, забезпечення реалізації родиною своїх функцій, а також створення правових, суспільно-економічних умов для поліпшення стану родини і жінок, підвищення їхньої ролі в суспільстві, найбільш повного розкриття їх інтелектуальних, духовних і творчих можливостей» (як зазначено в самому документі), 5 березня 1999 р. Постановою № 475-XIV прийняла Декларацію про основні принципи державної політики України стосовно родини і жінок. Відповідно до Декларації держава гарантує жінкам і чоловікам рівні права і можливості стосовно основних прав і свобод людини у всіх сферах громадського життя.

Таким чином, Україна визначилася стосовно принципів і основних напрямків державної політики з питань родини і статусу жінок, але ця політика реалізується не повною мірою, і поки що не дала очікуваних результатів.

У 2003 р., виконуючи рекомендації Комітету Конвенції з ліквідації дискримінації жінок, Україна ратифікувала Факультативний протокол до Жіночої конвенції, що наділяє Комітет правом приймати індивідуальні скарги й відповідно реагувати на них, так само як і проводити розслідування у випадках, коли мають місце серйозні чи систематичні порушення.

У той же час, хоча Україна і прийняла відповідні зобов'язання на національному, регіональному і міжнародному рівнях, жінки в Україні зіштовхуються з багатьма перешкодами на шляху до реалізації своїх прав, включаючи негативні соціальні стереотипи щодо ролі і стану жінок у суспільстві, високий рівень насильства стосовно жінок у родині й у суспільстві та недостатній доступ до реальних і легальних можливостей працевлаштування.

Науковий керівник: к.ю.н., асистент Нестеренко О. В.
